



Nodarbinātības
valsts aģentūra

Es un ienākuma nodoklis ES

Publicēts: 04.08.2020.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020



EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

ESF projekts Nr.7.1.2.1/15/1/001 "EURES tīkla darbība Latvijā"

Nodokļu jautājums ir viens no būtiskākajiem ikviena cilvēka dzīvē, un jo īpaši aktuāls tas kļūst tad, kad ar nodokli apliekamais ienākums tiek gūts vairākās valstīs. Svarīgi ir nošķirt ienākuma nodokli no sociālajām iemaksām. Šajā rakstā sniedzam vispārīgu informāciju par ienākuma nodokli.

Eiropas Savienībā (ES) nepastāv vienoti noteikumi par nodokļu piemērošanu personām, kuras dzīvo vai strādā citā ES valstī. Nodokļu iekasēšanu nosaka attiecīgās valsts nacionālā likumdošana, kā arī tiek ņemtas vērā starpvalstu nodokļu konvencijas nosacījumi, ja uz personu ir attiecināma vairāku valstu nodokļu likumdošana.

Starpvalstu nodokļu jautājumā svarīgs ir personas nodokļu rezidences statuss, jo parasti nodokļus par visiem ieņēmumiem iekasē tā valsts, kurā persona ir nodokļu rezidents. Katra valsts rezidenci nodokļu vajadzībām var definēt savādāk, taču viens no faktoriem, kas tiek vērtēts, ir uzturēšanās ilgums valstī.

Latvijā fiziska persona tiks uzskatīta par nodokļu rezidentu:

ja deklarētā dzīvesvieta ir Latvijā vai

ja uzturēšanās ilgums Latvijā gada laikā ir 183 dienas un ilgāk vai

ja tas ir Latvijas pilsonis, kuru ārvalstīs nodarbina Latvijas Republikas valdība.

Noteikti jāmin, ka vispārējā nodarbinātības gadījumā nodoklis par saņemto algu tiek ieturēts valstī, kurā persona tiek nodarbināta, neatkarīgi no rezidences valsts. Piemēram, ja Latvijas nodokļu rezidents dodas strādāt uz Norvēģiju pie Norvēģijas darba devēja,

tad ienākuma nodoklis un sociālās iemaksas no atalgojuma tiks ieturētas Norvēģijā. Taču personas pienākums būs arī Latvijā deklarēt Norvēģijā gūtos darba algas ienākumus, iesniedzot gada ienākuma deklarāciju.

Jāņem vērā, ka nodokļu rezidenta statuss Latvijā netiek noņemts automātiski, ja atrodaties ārvalstī ilgāk par pusgadu un esat deklarējis dzīvesvietu ārvalstī. Ja uzskatāt, ka esat citas valsts nodokļu rezidents un maksāsit ienākuma nodokli tajā (arī par Latvijā un jebkur citur pasaulē gūtajiem ienākumiem), tad Valsts ieņēmumu dienestā (VID) ir jāiesniedz iesniegums par Latvijas rezidenta statusa maiņu un otras valsts izsniegtu rezidences apliecību vai tam pielīdzināmu dokumentu.

Valsts, kura Jūs uzskata par nodokļu rezidentu var piemērot nodokli arī tiem ienākumiem (alga, pensija, pabalsti, īpašums, dividendes, kapitāla pieaugums u.c.), kurus gūstat citās pasaules valstīs. Ja starp valstīm nebūs noslēgta vienošanās par nodokļu piemērošanu, tad var gadīties, ka nodoklis Jums būs jāmaksā abās valstīs. Mēdz būt arī dubultās rezidences situācijas, kad abas iesaistītās valstis var Jūs uzskatīt par savu nodokļu rezidentu, skaidrību šādā situācijā var ieviest divpusējie nolīgumi par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu. Šie nolīgumi ir uzskaitīti VID mājaslapas sadaļā "Nodokļu konvencijas" (<https://www.vid.gov.lv/lv/starptautiskie-ligumi-un-administrativa-sadarbiba>). Lai izlemtu, kuras valsts nodokļu rezidents esat, var tikt ņemta vērā informācija par to, kurā valstī Jums ir pastāvīgā dzīvesvieta, ciešākas sociālās un ekonomiskās saites (ģimene, darbs, sociālās iemaksas, īpašums utt.), kāda ir Jūsu pilsonība.

Tas, kādi nodokļu nomaksas noteikumi uz Jums ir attiecināmi, būs atkarīgs arī no Jūsu situācijas, piemēram, dzīvojat vienā valstī, bet strādājat citā (robežšķērsojošs darba ņēmējs), esat norīkots darbinieks (*posted worker*), esat bezdarbnieks ar U2 dokumentu un meklējat darbu otrā valstī, esat pensionārs vienā valstī, bet pensiju saņemat no citas valsts, esat mākslinieks vai profesionāls sportists, civildienesta ierēdnis citā ES valstī. Lai precīzi izprastu, kā jārikojas tieši Jūsu situācijā, lasiet atbilstošu nodokļu konvenciju un sazinieties ar Valsts nodokļu iestādi, Latvijā tas ir VID.

Gada ienākumu deklarācijas iesniegšanas kārtība dalībvalstīs ir atšķirīga. Dažās valstīs ir paredzēta iespēja iesniegt ar Jūsu laulāto kopīgu nodokļu aprēķinu. Vienmēr precizējiet valsts nodokļu iestādē, kādos gadījumos un termiņos Jums obligāti jāiesniedz deklarācija.

Latvijas nodokļu rezidentiem, kuriem algota darba ienākumi ir gūti kādā no ES dalībvalstīm, tie nav jādeklarē gada ienākumu deklarācijā. Savukārt tiem Latvijas rezidentiem, kuri ienākumus gūst valstīs, kas nav ES dalībvalstis, ir jāiesniedz VID gada ienākumu deklarācija un jādeklarē visi ārvalstīs gūtie ienākumi. Atcerieties, ka Apvienotā Karaliste vairs nav ES dalībvalsts, un par 2021.gadā Apvienotajā Karalistē gūtajiem ienākumiem vajadzēs iesniegt gada ienākumu deklarāciju Latvijā.

Var būt arī tā, ka gada ienākumu deklarācija ir jāiesniedz visās valstīs, ar kurām esat saistīts, bet tas nenozīmē, ka nodokļi būs maksājami visās šajās valstīs. Vienmēr iepazīstieties ar nodokļu konvenciju, kas noslēgta starp iesaistītajām valstīm. Vairumā gadījumu nodoklis būs maksājams vienā valstī, bet otrā – no apliekamā ienākuma atskaitīs pirmajā valstī nomaksātā nodokļa summu un aprēķinās nodokli tikai par atlikumu, ja tāds veidosies, vai piemēros atbrīvojumu no nodokļiem.

Gada ienākumu deklarāciju var iesniegt arī brīvprātīgi, ja vēlaties atgūt pārmaksāto nodokli, kā arī kompensējamus izdevumus par izglītību, veselības aprūpi un citiem attiecināmajiem izdevumiem atkarībā no konkrētās valsts, piemēram, par veiktajām iemaksām

dzīvības apdrošināšanā, pensiju fondos. Turklāt parasti nav svarīgi, kurā dalībvalstī ir radušies šie kompensējamie izdevumi. Ja esat Latvijas rezidents, izdevumus par veselības aprūpi vai izglītību ES dalībvalstīs varat iekļaut gada ienākumu deklarācijā Latvijā, izmantojot Elektroniskās deklarēšanas sistēmu (EDS).

Atcerieties, ka nodokļu rezidence ne visās valstīs tiek piešķirta vai noņemta automātiski. Sazinieties ar valsts nodokļu iestādi un precizējiet šo jautājumu. Ja plānojat atgriezties Latvijā un iepriekš esat informējuši VID par rezidences maiņu, Jums vajadzēs atkārtoti vērsties VID ar iesniegumu piešķirt Latvijas nodokļu rezidenta statusu. Ja Jums ir arī citi jautājumi par nodokļiem Latvijā, noskaidrojiet tos pie VID speciālistiem.

Papildu informāciju par ienākuma nodokli ES lasiet Eiropas Komisijas vietnē "Tava Eiropa" (https://europa.eu/youreurope/citizens/work/taxes/double-taxation/index_lv.htm) un

VID mājaslapā (<https://www.vid.gov.lv/lv/latvijas-rezidenti-arvalstis>).

Pārliecinieties, ka Jums ir skaidrs, kas notiks ar Jums un ģimenes locekļiem, atgriežoties Latvijā. Meklējiet informāciju patstāvīgi vai sazinieties ar EURES konsultantiem Latvijā:

Mājaslapa: nva.gov.lv/eures

E-pasts: eures@nva.gov.lv

Facebook: facebook.com/eureslatvia/

LinkedIn: linkedin.com/company/eures-latvia

Ik piektdienu, izņemot svētku dienas, no plkst. 13:00 līdz 15:00 norisinās EURES čats - ec.europa.eu/eures/public/lv/chat-with-eures-advisers. Tā ir lieliska iespēja tiešsaistē uzdot un saņemt atbildes uz interesējošiem jautājumiem

Ienākuma nodokļi ārvalstīs un nodokļu divkārša aplikšana



Nodokļu rezidents

par nodokļu rezidentu tiek uzskatīts valstī, kurā pavadāt ilgāk nekā sešus mēnešus gadā

savā valstī saglabājat nodokļu rezidenta statusu, ja citā ES valstī pavadāt mazāk nekā 6 mēnešus gadā.

Darbam ārzemēs norīkoti darbinieki

ja uz ierobežotu laiku esat norīkots darbā uz ārzemēm vai meklējat darbu citā valstī, jūs var uzskatīt par nodokļu rezidentu un tāpēc likt jums maksāt nodokļus pierības valstī, pat ja ārzemēs pavadāt ilgāk nekā 6 mēnešus, — ja pastāvīgo dzīvesvietu saglabājat pierības valstī un jūsu privātā un ekonomiskā saikne ar šo valsti ir stiprāka.

Sazinieties ar nodokļu iestādēm un noskaidrojiet, kādi noteikumi attiecas uz jums

Fiktīva nodokļu rezidence

ES noteikumi paredz, ka katrai valstij ir zināma rīcības brīvība izlemt, cik procenti no jūsu ienākumiem ir "gandrīz visi" ienākumi. Neatkarīgi no tā, vai valsts, kurā gūstat visus vai gandrīz visus ienākumus, jūs uzskata par nodokļu rezidentu, tai ir pienākums jums piedāvāt tādus pašus pabalstus un nodokļu atvieglojumus kā rezidentiem.

Pret visiem vienāda attieksme

Saskaņā ar ES noteikumiem ir tā, ka neatkarīgi no tā, kurā ES valstī esat nodokļu rezidents, no jums nodokļi jāiekasē tāpat kā no attiecīgās valsts pilsoņiem un ar tādiem pašiem nosacījumiem.



Robežšķērsojošs darbinieki

Ja dzīvojat vienā ES valstī, bet strādājat citā, jūsu ienākumiem piemērojami nodokļu noteikumi ir atkarīgi no attiecīgās valsts likumiem un starp abām valstīm noslēgto nolīgumu par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu.



Valstī, kurā esat nodokļu rezidents Jums ir tiesības

visiem pieejamajiem ģimenes pabalstiem un nodokļu atvieglojumiem saistībā ar bērnu aprūpes izmaksām, pat ja šīs izmaksas ir radušās citā ES valstī;

visiem pieejamajiem nodokļu atvieglojumiem saistībā ar procentiem, kas jāmaksā par hipotēkām, pat ja jums piederошais mājoklis ir citā ES valstī;

kopīgu nodokļu aprēķinu ar jūsu laulāto, ja tas ir iespējams attiecīgajā valstī.

Nodokļu divkārša uzlikšana

Jūsu ienākumiem var tikt uzlikti nodokļi divkārt, ja:

jūs dzīvojat vienā ES valstī, bet strādājat citā (esat robežšķērsojošs darba ņēmējs);
uz īsu laiku esat norīkots darbā uz ārzemēm;
jūs dzīvojat un meklējat darbu ārzemēs un esat pārreģistrējies bezdarbnieka pabalstu no savas valsts;
esat pensionējis vienā valstī, bet pensiju saņemat no citas.

ES valstis regulāri apmainās ar informāciju par ienākuma nodokli, lai gādātu, ka nodokļu maksātāji pilda savus pienākumus, un lai cīnītos pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.

Vairāk informācijas
www.nva.gov.lv/eures
www.vid.gov.lv